

УДК 378.091.212:005.963(410)-043.86:[321+330]"1993/2011"(045)

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2020.78.03>

Бабакіна О. О.

ІДЕЙНО-ПОЛІТИЧНІ, СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ ЧИННИКИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗВО ВЕЛИКОБРИТАНІЇ (90-ТІ РОКИ ХХ СТОЛІТТЯ – ПОЧАТОК ХХІ СТОЛІТТЯ)

Проаналізовано ідейно-політичні, соціально-економічні та організаційно-педагогічні чинники розвитку системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників ЗВО Великобританії в 90-ті роки ХХ століття – на початку ХХІ століття. Для розв'язання цього завдання було вибрано такі методи: ретроспективний, історико-порівняльний, історико-логічний і структурно-функціональний аналіз, класифікація та систематизація теоретичних і статистичних даних. Визначено ідейно-політичні та соціально-економічні чинники: відносно стабільне внутрішньополітичне становище Великобританії; збільшення кількості науково-педагогічних працівників у ЗВО та підвищення їхньої мотивації до вдосконалення власної кваліфікації. Визначені ідейно-політичні та соціально-економічні чинники дали змогу виявити тенденцію – інтеграція бізнесу та системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників ЗВО Великобританії. У досліджуваній період (90-ті роки ХХ століття – початок ХХІ століття) у Великобританії спостерігалися зміни в освітній сфері, підставою яких стали такі організаційно-педагогічні чинники: інституційне оформлення нормативно-правової бази, що гарантувало вдосконалення змісту вищої освіти та системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників ЗВО Великобританії; розвиток органів виконавчої влади, які забезпечували вдосконалення змісту системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників ЗВО Великобританії; приєднання Великобританії до Болонського процесу, що сприяло інтенсивному розвитку системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників ЗВО Великобританії в європейському просторі вищої освіти; розроблення Національної рамки професійних стандартів науково-педагогічних працівників. Визначені організаційно-педагогічні чинники дали змогу виявити таку тенденцію – децентралізацію та демократизацію управління системою підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників ЗВО; варіативність і стандартизацію організаційних структурних форм системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників ЗВО; сприяння значному зростанню мобільності науково-педагогічних працівників через інтернаціоналізацію системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників ЗВО провідних країн світу.

Ключові слова: система підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників ЗВО Великобританії, ідейно-політичні, соціально-економічні та організаційно-педагогічні чинники розвитку системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників ЗВО Великобританії в 90-ті роки ХХ століття – початку ХХІ століття.

Статтю присвячено визначенню й аналізу ідейно-політичних, соціально-економічних та організаційно-педагогічних чинників розвитку системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників ЗВО Великобританії в 90-ті роки ХХ століття – на початку ХХІ століття. Вибір країни зумовлений масштабністю й інтенсивністю розвитку всіх сфер діяльності після Другої світової війни, зокрема професійно-особистісного розвитку науково-педагогічних працівників ЗВО в системі підвищення кваліфікації.

Питання розвитку системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників ЗВО у Великобританії в означений період викликає великий інтерес у таких науковців, як: Д. Баудо (D. Boud), Д. Бауме (D. Baume), Я. Бельмаз, Р. Блеквелл (R. Blackwell), П. Блекмор (P. Blackmore), С. Болл (S. Ball), Д. Гослінг (D. Gosling), Л. Елтон (L. Elton), М. Зукас (M. Zukas), П. Кан (P. Kahn), Р. Кокс (R. Cox), Г. Лайт (G. Light), Дж. Малкольм (J. Malcolm), А. Мейн (A. Main), Т. Модестова, П. Найт (P. Knight), Дж. Ніколс (G. Nicholls), Р. Ньюманн (R. Neumann), К. Сіммондз (K. Simmonds), Ю. Скиби, О. Старостіна, В. Тейлор (W. Taylor), Г. Вебб (G. Webb) та інші.

Однак, незважаючи на наявність наукових доробок, у яких досліджуються окремі питання розвитку системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників ЗВО Великобританії, відсутні дослідження, що відображають ідейно-політичні, соціально-економічні та організаційно-педагогічні чинники розвитку системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників ЗВО Великобританії в 90-ті роки ХХ століття – на початку ХХІ століття. З огляду на це актуальним є вивчення цієї проблеми у визначених хронологічних межах.

Мета статті – здійснити аналіз ідейно-політичних, соціально-економічних та організаційно-педагогічних чинників розвитку системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти Великобританії у 90-ті роки ХХ століття – на початку ХХІ століття.

Період 90-х років ХХ століття – на початку ХХІ століття характеризувався інтенсивним розвитком системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників ЗВО Великобританії; великим різноманіттям організаційних структурних форм підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників у британських ЗВО; розробленням та впровадженням практико-орієнтованих мобільних програм і курсів підвищення кваліфікації; інтеграцією системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників ЗВО до європейського та міжнародного освітніх і науково-дослідницьких просторів; осучасненням інно-

ваційних форм, технологій, методик і методів підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників ЗВО; започаткуванням акредитації програм підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників ЗВО Великобританії.

Нижньою межею було обрано 1993 рік – утворення Асоціації професійного та освітнього розвитку професорсько-викладацького складу (Staff and Educational Development Association), фахівці якого акредитували розроблені ЗВО програми підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників. Верхньою межею обрано 2011 рік – розроблення Національної рамки професійних стандартів науково-педагогічних працівників вищої освіти.

Розгляд зарубіжної психолого-педагогічної, економічної, соціологічної та політичної літератури, історичних джерел, статистичних даних дав змогу визначити ідейно-політичні, соціально-економічні та організаційно-педагогічні чинники розвитку системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників ЗВО Великобританії, які, зі свого боку, сприяли розширенню державної підтримки ЗВО та відтворенню власних науково-педагогічних працівників ЗВО у Великобританії в досліджуваній період.

Уважаємо, що ідейно-політичними та соціально-економічними чинниками в досліджуваній період були:

1. *Відносно стабільне внутрішньополітичне становище Великобританії.* Період із початку 90-х років ХХ століття пов'язаний із правлінням консерваторських (1990–1997 рр. на чолі із Дж. Мейджором (J. Major), лейбористських (1997–2007 рр. на чолі із Е. Блер (A. Blair), 2007–2010 рр. на чолі з Г. Брауном (G. Brown) і консерваторських партій (2010–2016 рр. на чолі з Д. Кемером (D. Cameron). Їхню діяльність майже не змінив економічний курс, що проводився М. Тетчер (M. Thatcher). Основною метою прийнятих ними програм із розвитку економіки країни стало зміцнення та всеосяжна підтримка «гнучкого» ринку праці. З огляду на це урядом виділялися значні державні асигнування на програми забезпечення гарантованих робочих місць для молодого покоління та науково-педагогічних працівників, від яких залежить міцний кадровий потенціал держави; регулярно здійснювалися заходи щодо подальшого розвитку інноваційних структур економіки та освіти, надавалася значна допомога малому і середньому бізнесу.

На початку ХХІ століття у Великобританії було проведено реформування структури національної інноваційної системи. Так, 28 червня 2007 року створено нове Міністерство у справах інновацій, університетів і професійної освіти (Department for Innovation, Universities and Skills – DIUS) [6], що відповідало за навчання дорослих, зокрема науково-педагогічних працівників, вищу та післядипломну освіту, інновації в освіті.

2009 року зазначене Міністерство об'єдналося з Міністерством у справах бізнесу, підприємництва та державної реформи (Department for Business, Enterprise and Regulatory Reform – BERR) в одне і стало називатися Міністерством у справах бізнесу, інновацій та професійної освіти (Department of Business, Innovation, and Skills – BIS) [7], у сферу його повноважень входило контроль і управління системою освіти, науки; підтримка освітньої політики ЗВО у сфері інновацій, а також координації діяльності системи науки в цілому.

Отже, державні програми підтримки та розширення співпраці між ЗВО та бізнес-структурами задля підготовки висококваліфікованих фахівців пріоритетним напрямом визнавали створення умов для підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників, від професійної компетентності яких залежало відтворення високоосвічених фахівців.

2. *Збільшення кількості науково-педагогічних працівників у ЗВО та підвищення їхньої мотивації до вдосконалення власної кваліфікації.* Політика уряду цими роками спрямована на підготовку та підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників ЗВО задля підвищення рівня добробуту населення та досягнення світового лідерства в різних галузях промисловості, науки й освіти. Підтвердженням цього є статистичні дані щодо зайнятості у вищій освіті, надані Агентством статистики вищої освіти (Higher Education Statistics Agency) [10].

У досліджуваній період (початок 90-х років ХХ століття – початок ХХІ століття) у Великобританії спостерігалися зміни в освітній сфері, підставою яких стали визначені вище ідейно-політичні та соціально-економічні чинники розвитку системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників ЗВО, що зумовили появу таких організаційно-педагогічних чинників:

1. *Інституційне оформлення нормативно-правової бази, що гарантувало удосконалення змісту вищої освіти та системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників ЗВО Великобританії.*

– 1997 року – видано доповідь Незалежного національного комітету дослідження вищої освіти, очолюваного лордом Дерінгем – «Вища освіта в суспільстві, яке вчиться», у якій розглядалися основні напрями, принципи та перспективи розвитку вищої школи та системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників ЗВО на наступне двадцятиріччя й формулювалися рекомендації щодо її реформування [17].

– 1998 року – ухвалено новий закон розвитку освіти – «Про викладання і вищу освіту» («The Teaching and Higher Education Act»), у якому детально висвітлено питання забезпечення якості підготовки педагогічних кадрів у педагогічних інститутах Великобританії.

– 2003 року – видано Білу Книгу «Майбутнє вищої освіти», де викладено ціль, що полягала у встановленні нових національних стандартів викладання у вищій школі як основи акредитованої підготовки та підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників [26].

Аргументація на користь розроблення та видання вищезгаданих документів була такою: необхідність продовження розвитку системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників ЗВО; підви-

щення статусу викладання у сфері вищої освіти; допомога ЗВО Великобританії стати європейськими і світовими лідерами; підкреслення важливості підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників протягом усього життя. Національною метою мало стати надання ЗВО Великобританії можливості успішно конкурувати у XXI сторіччі в освіті з провідними ЗВО світу.

2. *Розвиток органів виконавчої влади, які забезпечували удосконалення змісту системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників ЗВО Великобританії.*

– 1993 року – утворено Асоціацію професійного та освітнього розвитку професорсько-викладацького складу (SEDA – Staff and Educational Development Association) шляхом злиття Постійної конференції з питань розвитку освіти (Standing Conference on Educational Development – SCED) та Групи з розвитку персоналу товариства з досліджень вищої освіти (Staff Development Group of the Society for Research into Higher Education – SRHE). 1996 року до SEDA приєдналася Асоціація освітніх та виховних технологій (Association for Educational and Training Technologies) [16].

– 1999 року – засновано державний орган «Інститут навчання і викладання у вищій школі» (Institute for Learning and Teaching in Higher Education – ILTHE), фахівці якого акредитували розроблені ЗВО програми підвищення кваліфікації викладачів.

3. Приєднання Великобританії до Болонського процесу, що сприяло інтенсивному розвитку системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників ЗВО Великобританії в європейському просторі вищої освіти.

– 1997 року – Великобританія підписала Амстердамський договір (The Amsterdam Treaty) [19], який доповнив інтеграційні програми Маастрихтського договору, у тому числі у сфері європейської інтеграції науково-педагогічних працівників у систему підвищення кваліфікації.

– 19 червня 1999 року міністри освіти 29 європейських країн (зокрема, Великобританія) підписали Болонську декларацію (Bologna Declaration), яка поклала початок загальноєвропейському процесу освітніх реформ.

На сучасному етапі мінливого інформаційного суспільства перед вищою школою Великобританії поставлено завдання організувати підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників ЗВО шляхом посилення академічної мобільності, стажування науково-педагогічних працівників за кордоном, проведення міжнародних конференцій тощо.

4. *Розроблення Національної рамки професійних стандартів науково-педагогічних працівників.*

2006 року SEDA – розроблена перша Національна рамка професійних стандартів науково-педагогічних працівників (National Professional Standards Framework for Teaching and Supporting Learning in Higher Education), 2011 року її було суттєво удосконалено. Ю. Скиба, порівнюючи цілі Національних рамок професійних стандартів науково-педагогічних працівників вищої освіти цих років, зазначає: «Національна рамка професійних стандартів (2011) доповнена цілями, що відповідають сучасним Європейським тенденціям, а саме підвищення якості викладання, навчання та оцінювання результатів навчання, оскільки у закладах вищої освіти Великої Британії суттєва увага надається науковим дослідженням і, менше, якості викладання і навчання. Крім того, значна увага приділяється сприянню офіційному визнанню розроблених науково-педагогічними працівниками нових методів викладання, що забезпечують підвищення якості навчання» [2, с. 286–287].

Діяльність SEDA ґрунтувалася й ґрунтується на таких цінностях: розуміння, як люди навчаються; учнівність, професіоналізм та етична практика; співпраця у освітніх спільнотах (або використовується такий термін як «спільнота, яка навчається» – «learning community») та розвиток і підтримка таких спільнот; ефективна робота в контексті різноманітності та сприяння залученості у процес навчання всіх його учасників; постійна рефлексія своєї професійної діяльності; розвиток людей та процесів [4].

1999 року – засновано державний орган «Інститут навчання і викладання у вищій школі» (Institute for Learning and Teaching in Higher Education – ILTHE). Основними завданнями ILTHE стали: підвищення статусу викладання у вищій школі шляхом підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників та тих, хто задіяні в цьому секторі; удосконалення досвіду навчання через обов'язкове постійне підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників, які акредитовані цією організацією; підтримка інновацій у сфері вищої освіти; розробка стандартів професійної практики та курсів, що мають закінчити науково-педагогічні працівники ЗВО [5, с. 4].

У травні 2004 року Інститут навчання та викладання у вищій школі (ILTHE), Мережа підтримки навчання та викладання (Learning and Teaching Support Network – LTSN) і Комітет із підвищення якості викладання (Teaching Quality Enhancement Committee – TQEC) об'єдналися, створивши незалежну організацію з розвитку стандартів викладання у вищій школі – Академію вищої освіти (Higher Education Academy – HEA) [15].

Метою створення Академії вищої освіти була підтримка науково-педагогічних працівників та всього сектору вищої освіти через зміни, що відбуваються в суспільстві й освіті [18, с. 1].

Отже, аналіз нормативно-правових документів та історико-педагогічної літератури свідчить, що у Великобританії не існувало законодавчо встановлених вимог щодо підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників ЗВО; їх постійний професійний розвиток – це відповідальність кожного ЗВО, в яких здебільшого функціонували власні відділи, центри підвищення науково-педагогічних працівників ЗВО (Центр

з розвитку професорсько-викладацького складу (Center for Faculty and Staff Development), Центр викладання та навчання (Center for Teaching and Learning), Центр майстерності викладання та навчання (Centre for Excellence in Learning and Teaching), Центр майстерності викладання (Center for Excellence in Teaching)). Працівниками цих структурних підрозділів розроблялися програми курсів підвищення кваліфікації із урахуванням сучасних наукових відкриттів та інноваційних освітніх технологій як для своїх науково-педагогічних працівників, так і для науково-педагогічних працівників – колег з інших ЗВО. Після завершення курсів усі науково-педагогічні працівники отримували Післядипломний сертифікат (Postgraduate Certificate). Акредитація деяких програм здійснювалося SEDA та Академією вищої освіти Великобританії, за підтримки Фонду лідерства для вищої освіти.

На початку XXI століття відділи (центри, комітети) підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників продовжили реструктуруватися і реорганізовуватися. Реструктуризація зазвичай була пов'язана з об'єднанням або розподілом їх функцій, таких як забезпечення дистанційного навчання, підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників, удосконалення якості викладання [9, с. 2].

Відповідно до алгоритму дослідження проаналізуємо організаційні структурні форми системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників на прикладі університетів, які є одними з провідних ЗВО Великобританії.

В Оксфордському університеті, який займає перші місця у Всесвітніх рейтингах університетів (QS World University Rankings, THE World University Rankings, ARWU) функціонує центр викладання та навчання науково-педагогічних працівників (Centre for Teaching and Learning), який пропонує низку різноманітних акредитованих програм викладання та навчання у вищій освіті, курсів («Підготовка до навчання і викладання в Оксфорді», «Курси з вивчення плагіату», «Розвиток навчання та викладання», «WebLearn»), після закінчення яких науково-педагогічні працівники отримують Сертифікат післядипломної освіти в галузі викладання і навчання у вищій освіті, дистанційні консультації щодо розробки навчальних дисциплін (у тому числі змішаних та онлайн) [25].

У Кембриджському університеті також існує центр викладання та навчання науково-педагогічних працівників (Centre for Teaching and Learning). Прикладом курсів підвищення кваліфікації є програма «The Teaching Associates' Programme», що розрахована на 10 днів протягом навчального року і призначена для кембриджських науково-педагогічних працівників та акредитована Академією вищої освіти. Ця програма пропонує цикл коротких семінарів із різних аспектів науково-педагогічної практики [24].

В Абердинському університеті (University of Aberdeen) в Шотландії функціонує Центр академічного розвитку (Centre for Academic Development), який об'єднує центр навчання і викладання (Centre for Learning and Teaching) із командою підтримки науковців (Researcher Development Team), працівники якого беруть активну участь у підвищенні кваліфікації науково-педагогічних працівників ЗВО. Вони розробили низку програм курсів, акредитованих Академією вищої освіти, але доступних тільки для науково-педагогічних працівників цього університету [23].

В Університеті Оксфорд Брукс (Oxford Brookes University) функціонує центр розвитку та навчання персоналу (The Oxford Centre for Staff and Learning Development (OCSLD)), який пропонує щороку приблизно 200 курсів підвищення кваліфікації («Перші кроки в навчанні та викладанні у сфері вищої освіти online» «Упровадження освітніх технологій в подальшій і вищій освіті»). Центр здійснює свою діяльність за такими напрямками [13]: «зовнішня» діяльність (External activities), що передбачає співпрацю з іншими британськими та іноземними ЗВО Великобританії; «внутрішня» діяльність (Internal support activities), що передбачає підтримку науково-педагогічних працівників у самому університеті; академічні можливості в університеті (Internal academic opportunities), що передбачає підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників.

Ретроспективний, структурно-функціональний аналіз наукової історико-педагогічної літератури та законодавчих документів дали змогу з'ясувати, що підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників ЗВО Великобританії в 90-ті роки XX століття – на початку XXI століття здійснювалося на основі компетентнісного, діяльнісного, практико- та особистісно-зорієнтованого, мережевого підходів, принципів науковості, єдності теорії і практики, неперервності, диджиталізації підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників ЗВО тощо.

Висновки. Аналіз психолого-педагогічної літератури, історичних джерел, статистичних даних дав змогу виокремити соціально-економічні, ідейно-політичні та організаційно-педагогічні чинники розвитку системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників ЗВО Великобританії в 90-ті роки XX століття – на початку XXI століття. Ідейно-політичними та соціально-економічними чинниками в досліджуваній період були: відносно стабільне внутрішньополітичне становище Великобританії; збільшення кількості науково-педагогічних працівників у ЗВО та підвищення їх мотивації до вдосконалення власної кваліфікації. Визначені ідейно-політичні та соціально-економічні чинники дали змогу виявити таку тенденцію – інтеграція бізнесу та системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників ЗВО Великобританії. Особливості організації та змісту діяльності системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників ЗВО Великобританії в 90-ті роки XX століття – на початку XXI століття полягали в: організаційному плані – інтенсивний розвиток організаційних структурних форм системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників ЗВО Великобританії; концептуальному плані – процес підвищення кваліфікації науково-педаго-

гічних працівників ЗВО Великобританії відбувався на підґрунті компетентнісного, діяльнісного, практико-та особистісно-зорієнтованого, мережевого підходів, принципах автономії, академічної свободи, науковості, єдності теорії і практики, неперервності, диджиталізації підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників ЗВО тощо; змістовному плані – інтенсивна розробка та практична реалізація сучасних моделей підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників ЗВО (курси підвищення кваліфікації, стажування); навчальна програма курсів підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників ЗВО у систему підвищення кваліфікації Великобританії мала варіативний характер, після закінчення цих курсів науково-педагогічні працівники могли отримувати післядипломний сертифікат, що акредитувався Академією вищої освіти.

Використана література:

1. Бельмаз Я. М. Професійний розвиток викладачів вищої школи в англійських країнах світу : конспект лекцій. Харків, 2020. 119 с.
2. Скиба Ю. А. Досвід розроблення професійних стандартів науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти Великої Британії. *Освітнологічний дискурс*. 2018. № 3–4 (22–23). С. 283–298.
3. Старостіна О. В. Досвід підвищення кваліфікації викладачів вищої школи у Великій Британії. *Вісник Запорізького національного університету. Педагогічні науки*. 2020. № 1 (34). С. 352–359.
4. About SEDA. URL : http://www.seda.ac/uk/about_seda.htm (дата звернення: 25.07.2020).
5. Dearing R. *The institute for learning and teaching in higher education: institutions, academics, and the assessment of prior experiential learning*. London : Routledge Falmer, 2001. 152 p.
6. Department for Innovation, Universities and Skills – DIUS. URL: <https://www.gov.uk/government/organisations/department-for-innovation-universities-and-skills>.
7. Department of Business, Innovation, and Skills – BIS. URL: <https://www.gov.uk/government/organisations/department-for-business-innovation-skills>.
8. Economy of the United Kingdom. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_the_United_Kingdom#1997_to_2008.
9. Gosling D. (2008). *Educational Development in the United Kingdom*. Report for the Heads of Educational Development Group (HEDG). London: HEDG.
10. Higher Education Statistics Agency. URL: https://www.ucu.org.uk/media/2359/Higher-education-employment-data-academic-staff-Nov-07/pdf/hedata_academicstaff.pdf.
11. Innovation Nation. Department for Innovation, Universities & Skills https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/238751/7345.pdf.
12. Lambert Review of Business-University Collaboration. URL : https://globalhighered.files.wordpress.com/2009/09/lambert_review_2003.pdf.
13. Oxford Brookes University. URL: <http://www.brookes.ac.uk/>.
14. Private Finance Initiative (PFI). URL: <https://www.investopedia.com/terms/p/privatefinanceinitiative.asp>.
15. SEDA. Professional Development Framework. Core development outcomes. URL: http://www.seda.ac.uk/pdf/11%20SEDA%20PDF_Core.htm.
16. Short history of SEDA. 2013. URL: https://www.seda.ac.uk/resources/files/SEDA%20Short%20History_WEB%20v2.pdf (дата звернення: 25.07.2020).
17. The Dearing Report 1997: Higher Education in the learning society. URL: <http://www.educationengland.org.uk/documents/dearing1997/dearing1997.html> (дата звернення: 05.12.2018).
18. The Higher Education Academy. 2008/2013 Draft Strategic Plan. – HEA, February, 2008. 13 p.
19. The Treaty of Amsterdam. Amending the Treaty on European Union, the Treaties Establishing the European Communities and Certain Related Acts. <https://web.archive.org/web/20120829111957/http://www.eurotreaties.com/amsterdamtreaty.pdf>.
20. The UK Higher Education Act 2004. URL: http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2004/8/pdfs/ukpga_20040008_en.pdf (дата звернення: 05.12.2018).
21. Towards a SEDA. Five Year Strategy. – A discussion document. URL: <http://www.seda.ac.uk/about/strategy.htm> (дата звернення: 25.07.2020).
22. University of Aberdeen. Annual Learning and Teaching Symposium. URL: <https://www.abdn.ac.uk/staffnet/teaching/annual-learning-teaching-symposium-732.php>.
23. University of Aberdeen. URL: <http://www.abdn.ac.uk/>.
24. University of Cambridge. Cambridge Centre for Teaching and Learning. URL: <https://www.cctl.cam.ac.uk/tap>.
25. University of Oxford. Centre for Teaching and Learning. URL: <https://www.cctl.ox.ac.uk/>.
26. White Paper. *The future of higher education*. Crown Copyright (2003). 115 p.

References:

1. Belmaz Ya. M. (2020) *Profesiyniy rozvytok vykladachiv vyshchoi shkoly v anhlo-movnykh krainakh svitu* [Professional development of high school teachers in English-speaking countries] : konspekt lektzii. Kharkiv. 119 s. [in Ukrainian]
2. Skyba Yu. A. (2018) *Dosvid rozroblennia profesiinykh standartiv naukovo-pedahohichnykh pratsivnykiv zakladiv vyshchoi osvity Velykoi Brytanii* [Experience in developing professional standards for research and teaching staff in higher education in the UK]. *Osvitolohichni dyskurs*. № 3–4 (22–23). S. 283–298. [in Ukrainian]
3. Starostina O. V. (2020) *Dosvid pidvyshchennia kvalifikatsii vykladachiv vyshchoi shkoly u Velykii Brytanii* [Experience of advanced training of high school teachers in Great Britain]. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu. Pedahohichni nauky*. № 1 (34). S. 352–359. [in Ukrainian]
4. About SEDA. URL : http://www.seda.ac/uk/about_seda.htm (data zvernennia: 25.07.2020).
5. Dearing R. *The institute for learning and teaching in higher education: institutions, academics, and the assessment of prior experiential learning*. London : Routledge Falmer, 2001. 152 p.
6. Department for Innovation, Universities and Skills – DIUS. URL: <https://www.gov.uk/government/organisations/department-for-innovation-universities-and-skills>.

7. Department of Business, Innovation, and Skills – BIS. URL: <https://www.gov.uk/government/organisations/department-for-business-innovation-skills>.
8. Economy of the United Kingdom. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_the_United_Kingdom#1997_to_2008.
9. Gosling, D. (2008) Educational Development in the United Kingdom. Report for the Heads of Educational Development Group (HEDG). London: HEDG.
10. Higher Education Statistics Agency. URL: https://www.ucas.ac.uk/media/2359/Higher-education-employment-data-academic-staff-Nov-07/pdf/hedata_academicstaff.pdf.
11. Innovation Nation. Department for Innovation, Universities & Skills https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/238751/7345.pdf.
12. Lambert Review of Business-University Collaboration. URL : https://globalhighered.files.wordpress.com/2009/09/lambert_review_2003.pdf.
13. Oxford Brookes University. URL: <http://www.brookes.ac.uk/>.
14. Private Finance Initiative (PFI). URL: <https://www.investopedia.com/terms/p/privatefinanceinitiative.asp>.
15. SEDA. Professional Development Framework. Core development outcomes URL: http://www.seda.ac.uk/pdf/11%20SEDA%20PDF_Core.htm.
16. Short history of SEDA. 2013. URL: https://www.seda.ac.uk/resources/files/SEDA%20Short%20History_WEB%20v2.pdf (data zvernennia: 25.07.2020).
17. The Dearing Report 1997: Higher Education in the learning society. URL: <http://www.educationengland.org.uk/documents/dearing1997/dearing1997.html> (data zvernennia: 05.12.2018).
18. The Higher Education Academy. 2008/2013 Draft Strategic Plan. – HEA, February, 2008. 13 p.
19. The Treaty of Amsterdam. Amending the Treaty on European Union, the Treaties Establishing the European Communities and Certain Related Acts. <https://web.archive.org/web/20120829111957/http://www.eurotreaties.com/amsterdamtreaty.pdf>.
20. The UK Higher Education Act 2004. URL: http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2004/8/pdfs/ukpga_20040008_en.pdf (data zvernennia: 05.12.2018).
21. Towards a SEDA. Five Year Strategy. – A discussion document. URL: <http://www.seda.ac.uk/about/strategy.htm> (data zvernennia: 25.07.2020).
22. University of Aberdeen. Annual Learning and Teaching Symposium. URL: <https://www.abdn.ac.uk/staffnet/teaching/annual-learning-teaching-symposium-732.php>.
23. University of Aberdeen. URL: <http://www.abdn.ac.uk/>.
24. University of Cambridge. Cambridge Centre for Teaching and Learning. URL: <https://www.cctl.cam.ac.uk/tap>.
25. University of Oxford. Centre for Teaching and Learning. URL: <https://www.cctl.ox.ac.uk/>.
26. White Paper. The future of higher education. Crown Copyright (2003). 115 p.

Babakina O. O. Ideological-political, socio-economic and organizational-pedagogical factors of development of professional development system of research-teaching staff of HEIs of Great Britain (90s of the XX century – early XXI century).

The article analyzes the ideological and political, socio-economic and organizational-pedagogical factors of the development of the professional development system of research-teaching staff of HEIs of Great Britain in the 90s of the XX century – early XXI century. To solve this problem, the following methods were chosen: retrospective, historical-comparative, historical-logical and structural-functional analysis, classification and systematization of theoretical and statistical data. Ideological, political and socio-economic factors have been identified: the relatively stable domestic political situation in Great Britain; increasing the number of research-teaching staff in free economic zones and increasing their motivation to improve their skills. Certain ideological, political and socio-economic factors have revealed a trend – the integration of business and the professional development system of research-teaching staff of HEIs of Great Britain. During the studied period (90s of the XX century – early XXI century) in the UK, there were changes in education, which were based on the following organizational and pedagogical factors: institutional design of the legal framework, which guaranteed the improvement of higher education content and professional development system of research-teaching staff of HEIs of Great Britain; the development of executive bodies that ensured the improvement of the content of the professional development system of research-teaching staff of HEIs of Great Britain; the accession of Great Britain to the Bologna Process, which contributed to the intensive development of the professional development system of research-teaching staff of HEIs of Great Britain in the European Higher Education Area; the development of the National framework of professional standards of research-teaching staff. Certain organizational and pedagogical factors revealed the following trend – decentralization and democratization of the management of the professional development system of research-teaching staff of HEIs; variability and standardization of organizational structural forms of professional development system of research-teaching staff of HEIs; promoting a significant increase in the mobility of research-teaching staff through the internationalization of the professional development system of research-teaching staff of HEIs of leading countries.

Key words: professional development system of research-teaching staff of HEIs of Great Britain, ideological-political, socio-economic and organizational-pedagogical factors of development of professional development system of research-teaching staff of HEIs of Great Britain in the 90s of the XX century – early XXI century.